

Analiză privind activitățile derulate în anul 2025 în Programul**”COMEMORAREA EROILOR NEAMULUI ÎN JUDEȚUL SATU MARE”**

În al cincilea an consecutiv, în perioada 16 aprilie - 21 octombrie 2025, cele trei Filiale/Sucursale sătmărene ale asociațiilor naționale de militari în rezervă și retragere din Ministerul Apărării Naționale, Ministerul Afacerilor Interne și Serviciul Român de Informații au avut rolul determinant și au participat alături de partenerii cosemnatari la activitățile derulate în cadrul Programului ”Comemorarea eroilor neamului în județul Satu Mare” - coordonat de către Instituția Prefectului Județul Satu Mare

Pentru coordonare instituțională, implicare nemijlocită, participare, suport, susținere mulțumesc rezerviștilor militari, Instituției Prefectului Județul Satu Mare, Primăriilor partenere, Consiliului Județean Satu Mare, Muzeului Județean Satu Mare, Direcției Județene pentru Cultură Satu Mare, Inspectoratului Școlar Județean Satu Mare, unităților din Sistemul Național de Ordine Publică, Apărare, Siguranță Națională și din Ministerul de Justiție, preoților militari din Garnizoana Satu Mare, preoților parohi ortodocși, grecocatolici și romanocatolic participanți, persoanelor implicate consecvent, elevilor, cadrelor didactice, locuitorilor și nu în ultimul rând mass mediei locale ce a relatat activitățile din Programul de comemorare a eroilor în județul Satu Mare.

În anul 2025, activitățile de comemorare din Program s-au derulat pe parcursul a 13 zile calendaristice, în 40 localități din 21 uat-uri, respectiv efectiv la 44 morminte comune și individuale de război.

Modul de atingere al obiectivelor Programului.

Apreciez că cele trei obiective stabilite inițial (1. *Conservarea mormintelor de război și asigurarea funcționării unui mecanism care să determine lucrări de întreținere periodice la mormintele de război și în zonele de protecție precum și atunci când sunt identificate degradări și distrugeri ale acestora;* 2. *Cultivarea în mentalul public, îndeosebi al tinerei generații, a datoriei civice și patriotice privind păstrarea memoriei înaintașilor noștri, a eroilor neamului ce și-au jefit viața în slujba țării.* 3. *Identificarea altor morminte de război necuprinse în evidențe.*) sunt atinse și menținute la nivel bun datorită continuității derulării activităților în Program. Elemente concrete privind acțiuni întreprinse îndeosebi de către primării și școli în 2025, calate pe obiectivele din Program, vor fi prezentate în Analiza proprie făcută de către ing. Florian Claudiu Găzdac (persoana din cadrul Instituției Prefectului desemnată ca și coordonator al Programului).

Aspecte relevante în Program din anul 2025. Fapte și nu doar vorbe.

*** Lt. col.(r) ing. Dan Feraru (cu suportul inițial al col.(r) Adrian Mocan iar ulterior al ing. Florian Claudiu Găzdac și col.(r) ing. Ștefan Coșarca) a construit o platformă de comunicare publică constituită din site-ul www.eroiineamului.ro, adresa de Facebook: ”Programul Comemorarea Eroilor Neamului în județul Satu Mare” și canalul YouTube ”Comemorarea Eroilor Neamului în județul Satu

Mare”. Detalii tehnice privind vizibilitatea Programului în mediul on line vor fi oferite de către lt. col.(r) ing. Dan Feraru la Analiza de bilanț ce se va derula la sediul Instituției Prefectului Județul Satu Mare;

*** Prin oameni acest Program a mers mai departe, printre care menționez:

- ing. Florian Claudiu Găzdac, coordonatorul din partea Instituției Prefectului Județul Satu Mare, pe care o reprezintă în mod onorabil și admirabil. Acesta, în mod constant, în luările de cuvânt, a formulat mesaje și gânduri pentru elevii participanți la activități;
- muzeograful Mihai Mocan, cel care a ținut constant prelegeri de specialitate iar Muzeul Județean Satu Mare, în calitate de partener în Program, a fost mai departe "a patra roată la căruță";
- col.(r) Iosif Pordea, ex-președintele Filialei Satu Mare a ANCMRR din MAI. Din perspectiva mea, în anul 2025 el mi-a fost cel mai puternic sprijin și implicat rezervist militar în acest Program. (O să îmi lipsești Sivule! O să îmi lipsească hotărârea, steagul și cătecele tale patriotice!);
- doamna Angela Munteanu, cea care alături de elevii prezenți oferă constant și o dimensiune artistică activităților din Program;
- plt.maj.(r) Ioan Tarța, stegarul și glasul răspunsului "Căzut la datorie!" la apelul nominal al eroilor căzuți;
- trei preoți militari din Garnizoana Satu Mare: Alexandru Mircea Căcău, Florin Vasile Silaghi și Cristian Nicolae Silaghi;

*** În multe locuri, alături de preoții noștri militari, au slujit împreună preoți ortodocși, greco-catolici și romano-catolic. Atunci am audiat împreună cântecul "Pe-al nostru steag e scris Unire", compus în secolul XIX de Ciprian Porumbescu pe versurile lui Andrei Bârseanu; Dar mai presus de acest lucru, a existat unitate în protejarea mormintelor de război și promovarea cultului eroilor între oameni cu naționalități, convingeri religioase, profesii și orientări politice diferite, foști și actuali, tineri și bătrâni;

*** La 25 septembrie în Tiream și Ghenci iar la 30 septembrie în Botiz, la activitățile noastre au răsunat în premieră acordurile Imnului ANCMRR din MAI respectiv cel al ANCMRR din MAPN;

*** Cuvântul "deosebit" a fost cel care a caracterizat unele evenimente. Au participat localnici și copii în număr rezonabil de mare în comunele Botiz, Căuaș, Cehal, Moftin, Pomi, Sanislău, Săuca, Socond, Supur, Terebești, Viile Satu Mare și în orașele Ardud și Tășnad, aspect care confirmă afirmația unor primari că evenimentele din Program din comunitățile lor sunt deja înscrise ca repere în activitățile culturale anuale organizate de către autoritățile locale. Copiii au fost cei care au dat culoare și strălucire acestor activități;

*** Indiferent de vreme (bună, rea, caniculă, frig, ploaie) militari ai Inspectoratului de Jandarmi Județean Satu Mare au asigurat garda la mormintele de război;

*** Apreciez că mormintele de război din județul Satu Mare și zonele lor de protecție sunt, per ansamblu luate la nivel de județ, cele mai îngrijite obiective comemorative de război din țară, grație Programului și acțiunilor autorităților locale".

Propuneri pentru anul 2026

- accesarea unor finanțări nerambursabile din fonduri publice pentru susținerea logistică a participării rezerviștilor la evenimentele de comemorare din Program;
- asigurarea de către autoritățile locale a sonorizării evenimentelor de comemorare ce au loc în comuna lor;
- optimizarea protocolului de derulare pentru reducerea timpilor alocăți evenimentelor în U.A.T. – urile în care există mai multe morminte de război;
- sprijinirea cu informații a autorităților locale din Cehal pentru reabilitarea mormântului comun de război din locul numit "La Motoare";
- continuarea demersurilor pentru aflarea identității celor 8 eroi maramureșeni din Moișeni – comuna Certeze, unde eroii necunoscuți devin din ce în ce mai necunoscuți. Batem pasul pe loc.

În loc de concluzii

*** Programul continuă grație cooperării între asociațiile de rezerviști militari din județ cu autoritățile locale și partenerii din Program, sub coordonarea Instituției Prefectului județului Satu Mare;

*** Este evident că dacă nu ar fi existat acest Program, multe morminte de război nu ar fi fost redescoperite și/sau reabilite. Programul produce efecte vizibile în restaurarea și întreținerea mormintelor de război dar și în conștiința participanților. Să vezi morminte de război restaurate nu pentru un an sau doi, ci poate pentru 50 ani de acum încolo și să sesizezi lumini în ochii copiilor atunci când cântă sau recită este răsplata cea mai bună pentru munca noastră comună din ultimii 5 ani de zile;

*** Unicitatea Programului județean de comemorare la nivel național, la care ținem și o promovăm în toate situațiile, constă în faptul că anual cinstim și comemorăm la fața locului toți eroii militari români din mormintele de război cunoscute pe raza județului, indiferent unde sunt acestea. Prin protocolul derulat acordăm același respect unui militar român necunoscut înmormântat într-un mormânt individual de război ca și altora zeci înmormântați într-o parcelă de onoare. Cine suntem noi să spunem că jertfa unui erou necunoscut înmormântat în vârful dealului este mai prejos decât cea a altuia/altora înmormântați în centrul comunei? Și în acest fel, pentru a scurta activitățile din Program, să "îi sărim pe unii" care nu sunt la drumul principal? Întreb eu, oare noi când mergem de Luminații în cimitire ne oprim doar la mormântul părinților? Sau mergem cu o lumânare și o floare la toți ceilalți apropiați din familie și la prieteni? În Program, în opinia mea, toți eroii militari trebuie tratați și respectați în mod identic. Altfel, putem lăsa deoparte Programul nostru și să fim prezenți doar la ceremoniile oficiale organizate la nivel de garnizoană.

Col.(r) ing. Ștefan Coșarca